

Kommunfakta 2007

Definitioner Kommentarer Källor

ARBETSMARKNAD

Källa: Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, SCB. www.scb.se/AM0207

Sysselsättningen bestäms utifrån de kontrolluppgifter som arbetsgivarna varje år lämnar till skattemyndigheterna, men också genom information om företagarincomester.

Arbetsstillfällena – dagbefolkningen omfattar personer som arbetar i kommunen och bor i eller utanför kommunen.

Egna företagare redovisas uppdelade på företagare i eget AB samt övriga egenföretagare. I sistnämnda grupp ingår företagare med enskilda firmor, handelsbolag, kommanditbolag m.fl.

Förvärvsarbete. Som förvärvsarbete klassificeras de som har inkomstbringande arbete under i genomsnitt minst en timme per vecka i november månad. Information om arbetstid saknas i Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS) därför används en modellbaserad metod, där Arbetskraftsundersökningen (AKU) från november används som dataunderlag.

Förvärvsarbete – nattbefolkningen är alla förvärvsarbete personer som bor i kommunen oavsett i vilken kommun man arbetar.

Näringsgren. Här tillämpas Svensk näringsgrensindelning 2002 (SNI 02). Den är samordnad med EU:s näringsgrensstandard (NACE rev.2) Den största skillnaden jämfört med SNI 92 är att Förskolan nu ingår i gruppen Utbildning och forskning istället för i gruppen Vård och omsorg. I faktabladet redovisas indelningen på grov nivå.

Pendling. Pendlare är personer som har sin arbetsplats i en annan kommun än där de bor. Här redovisas pendling mellan kommuner i länet samt pendling till/från annat län.

Sektor. Till Näringslivet räknas Aktiebolag (ej offentligt ägda), Övriga företag (ej offentligt ägda), Statligt ägda företag och organisationer, Kommunalt ägda företag och organisationer, Övriga organisationer. Till Offentlig sektor räknas Statlig förvaltning, Statliga affärsverk, Primärkommunal förvaltning, Landsting, Övriga offentliga institutioner.

Yrke

Källa: Yrkesregistret, SCB. www.scb.se/AM0208

Klassificering enligt Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK 96).

ARBETSSÖKANDE

Källa: Arbetsmarknadsstyrelsen, AMS. www.ams.se

Statistiken över arbetssökande framställs från ett register som förs av AMS. Uppgifterna hämtas kontinuerligt från det operativa systemet (AIS) som arbetsförmedlingarna använder i kontakten med de arbetssökande.

I program med aktivitetsstöd ingår bl.a. följande åtgärder: Arbetsmarknadsutbildning därav lärlingsplatser, Arbetspraktik därav prova-på-platser och interpraktik, Stöd till start av näringsverksamhet, Ungdomsgaranti, Kommunalt ungdomsprogram, Aktiviteter inom väglednings- och platsförmedling, Arbetstillsinriktad rehabilitering, Datortek, Förberedande utbildning, Fördjupad kartläggning och vägledning, Projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning, Friårslediga.

Öppet arbetslösa är de som registreras i sökandekategorierna 11 Arbetslösa, platsförmedlings-service, 96 Arbetslösa, felregistrering av beslut, 97 Arbetslösa, avbrott/återkallande av beslut samt 98 Arbetslösa, slutförd beslutsperiod.

BEFOLKNING

Källa: Befolkningsstatistik, SCB. www.scb.se/BE0101

Befolkningsregistret (RTB) är en kopia av skattemyndigheternas personregister som förnyas successivt med förändringsrapporter om födelser, dödsfall, flyttningar, giftermål, skilsmässor och medborgarskapsbyten.

Antal födda barn per kvinna respektive man se Summerad fruktsamhet.

Summerad fruktsamhet. Den summerade fruktsamheten anger det antal barn som kvinnor resp. män skulle få i genomsnitt om det enskilda årets fruktsamhet i varje ålder skulle gälla i framtiden.

Utrikes födda. Hit räknas personer som är födda utanför riket oavsett om föräldrarna är födda i eller utanför riket.

BOSTÄDER

Källa: Bostadsbyggandet, SCB. www.scb.se/BO0101 respektive www.scb.se/BO0102

I tabellen redovisas färdigställda lägenheter i nybyggda hus samt ombyggda lägenheter i flerbostadshus. Med ombyggnad avses större åtgärder där antingen lägenhetsfördelningen ändrats eller minst rörsystem och utrustning i hygienutrymmen bytts ut i berörda hus.

INKOMSTER

Källa: Totalräknad inkomststatistik, SCB www.scb.se/HE0108

Uppgifterna hämtas ur de taxeringsuppgifter som Riksskatteverket lämnar till SCB.

Sammanräknad förvärvsinkomst består av inkomst av tjänst och av näringsverksamhet. Medelinkomsten är inkomstsumman för 20–64-åringar dividerad med antal personer i åldern 20–64 år vid årsskiftet. Noll-inkomsttagare är medräknade. Medianinkomsten är den inkomst som utgör det mittersta värdet när man sorterar alla personers inkomster i storleksordning.

KOMMUNAL EKONOMI

Källa: Offentlig ekonomi, SCB www.scb.se/OE0101

Kommunalskatt

Med skattesats (utdebitering) avses den procentuella andel av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som en skattskyldig påförs i kommunal inkomstskatt. Den totala kommunala skattesatsen består numera, efter kyrkans skiljande från staten, enbart av skattesats till kommun och till landsting. Skatteunderlag utgörs av den till kommunal inkomstskatt beskattningsbara förvärvsinkomsten. Skatteunderlaget redovisas dels som kr per invånare, även kallad skattekraften, dels som en andel av riksgenomsnittet.

Kostnader i kronor per invånare

Uppgifterna baseras på bokslutsstatistik som SCB årligen samlar in från kommunerna. Kostnader för administration och kommungemensamma nyttigheter har fördelats på de olika verksamhetsområdena. Administration som hör samman med kommunens politiska ledning och styrning redovisas dock under *Politisk verksamhet*. Kostnader beräknas som bruttokostnader minus interna intäkter och försäljning av verksamheter till andra kommuner och landsting. Kostnadsbegreppet motsvarar alltså kommunens kostnad för egen konsumtion. Se vidare om begrepp och definitioner i boken "Vad kostar verksamheten i Din kommun?"

REGIONAL INDELNING

Observera att några kommunändringar skett under senare år. Dessa påverkar statistiken i tabeller med tidsserier. Nykvarn bröts ut ur Södertälje 1 jan 1999. Knivsta bröts ut ur Uppsala 1 jan 2003. Heby flyttade till Uppsala län från Västmanlands län 1 januari 2007.

All redovisning sker enligt den regionala indelning som gäller från 1 januari 2007. Några undantag: I tabeller över flyttningar och pendling avser statistiken händelser med Heby inkluderat i Västmanlands län.

SOCIAL OMSORG

Barnomsorg

Källa: Skolverket www.skolverket.se

Antal barn i förskola och fritidshem, samt antal barn i familjedaghem, redovisas efter åldersgrupperna 1–5 år samt 6–12 år. Antal barn i förskoleklass redovisas för åldern 6 år och avser de barn som är inskrivna i förskoleklass. Dessa kan även vara inskrivna i fritidshem eller familjedaghem.

Ekonomiskt bistånd

Källa: Socialstyrelsen www.sos.se

Här redovisas bidragen efter hushållstyp. I riket är det vanligaste bidragshushållet en ensamstående man utan barn. (Se tabellen). Högsta andelen bidragstagare finns bland ensamstående kvinnor med barn, där drygt en tredjedel får ekonomiskt bistånd. Den senare uppgiften går inte att redovisa på kommunnivå.

Förtidspensionärer

Källa: Försäkringskassan www.forsakringskassan.se

Som förtidspensionär räknas personer med deltidspension samt personer med sjukbidrag. Endast förtidspensionärer bosatta i riket ingår.

Äldreomsorg

Omfattar personer 80 år och äldre.

Källa: Statens institut för kommunikationsanalys www.sika-institute.se

Färdtjänsttillstånd avser ett kommunalt beslut att få resa med färdtjänst (taxi eller specialfordon).

Källa: Socialstyrelsen www.sos.se

Med hemtjänst i ordinärt boende avses stöd, service och omvårdnad i bostaden, resp. sjukvårdande insatser i hemmet som utförs av kommunens vårdbiträden, undersköterskor, sjuksköterskor eller distriktssköterskor. Vården innebär kontinuerlig behandling och tillsyn, som bedöms pågå under en längre tid. Särskilda boendeformer är benämningen för service och omvårdnad och bostäder med särskild service, som kommunerna enligt 20 och 21 §§ socialtjänstlagen är skyldiga att inrätta.

UTBILDNING

Källa: Utbildningsregistret, SCB www.scb.se/UF0506

Registret innehåller uppgifter om avslutade utbildningar i det reguljära utbildningssystemet. Nivåklassificeringen är gjord enligt Svensk utbildningsnomenklatur, SUN.

Kommunfakta 2007

Barn & familj

Definitioner Kommentarer Källor

KÄLLOR TILL STATISTIKEN

Grund för redovisningen av familjeförhållanden är SCB:s befolkningsregister. Data om inkomster kommer från SCB:s totalräknade inkomststatistik och data om förvärvsarbete/arbetslöshet från SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik. Samtliga uppgifter baseras på underlag som insamlas av skattemyndigheterna.

KVALITEN I STATISTIKEN

Det finns brister i SCB:s befolkningsregister som beror på att personer inte har en unik lägenhetsadress i folkbokföringen. Detta ger brister i redovisningen av barnfamiljer. Barnfamiljer med gifta föräldrar och sambor som fått barn tillsammans finns det uppgift om i registret. Men sambopar med enbart särkullsbarn (barn från tidigare förhållanden) kan inte redovisas som sambor utan faller i gruppen ensamstående.

Om ett lägenhetsregister upprättas finns förutsättningarna för folkbokföring på lägenhet. Då kan SCB framställa familje- och hushållsstatistik med samma kvalitet som Folk- och bostadsräkningarna.

Bristerna i statistiken gäller inte bara tabellerna med redovisning av barns familjeförhållanden utan även tabellerna för:

- barn till förvärvsarbetade
- barn till arbetslösa
- disponibel inkomst i barnfamiljer.

JÄMFÖRELSE MED UNDERSÖKNINGEN HEK

I tabellen "Barn 0–17 år efter föräldrarnas sammanboendeform" ges en jämförelse för riket av uppgifterna enligt folkbokföringen med uppgifterna från urvalsundersökningen Hushållens ekonomi (HEK). HEK har ett urval på 16 800 hushåll och ett bortfall på 32 procent. Uppgifterna från HEK ger information liknande den i Folk- och bostadsräkningarna.

KOMMENTARER

Källa: Befolkningsstatistik, SCB samt Barn- och familjestatistik, SCB

(om ej annan källa anges).

www.scb.se/BE0101 samt www.scb.se/LE0102

Barn till sammanboende och ensamstående föräldrar

Av jämförelsen framgår att barnen till sambor med enbart särkullsbarn enligt HEK utgör 2,6 procent av barnen. I uppgifterna från folkbokföringen ingår dessa barn i någon av grupperna barn till ensamstående män eller barn till ensamstående kvinnor.

Barn till ursprungliga föräldrar/styvföräldrar

Befolkningsregistrets uppgifter om vilka barn som bor med båda ursprungliga föräldrarna har en hög tillförlitlighet. Sambopar som fått barn kan identifieras i registret. Antalet barn i styvfamiljer underskattas i befolkningsregistret eftersom sambor med enbart särkullsbarn klassificeras som ensamstående.

Medelantal syskon

Medelantal syskon för barnen 0–17 år avser hemmaboende syskon 0–21 år. Styvsyskon räknas med.

Styvför/styvmor

Med styvför/styvmor menas moderns/faderns nye partner, någon modern/fadern är gift eller samboende med.

Hemmaboende barn och ungdomar

I åldrarna t.o.m. 17 år har statistiken om hemmaboende barn god tillförlitlighet. När ungdomarna flyttar från föräldrahemmet kan det dröja med anmälan om ny adress till skattemyndigheten. Statistiken är därför inte lika tillförlitlig i åldrarna runt 20 år och däröver.

Barn som bor med båda biologiska föräldrarna

Adoptivföräldrar likställs här med biologiska föräldrar.

Barn vilkas föräldrar separerat

Separation definieras som isärflyttning mellan boföräldrar. Boföräldrarna är oftast desamma som de biologiska föräldrarna men kan även vara en ursprunglig förälder och dennes nye partner. Uppgifterna om separationer tas fram utifrån folkbokföringens uppgifter vid två på varandra följande årsskiften. De föräldrar som är folkbokförda tillsammans vid det första årsskiftet, men som vid det andra folkbokförs på olika fastigheter, räknas som separerade. Om en av föräldrarna avlidit ingår paret inte i gruppen separerade.

Barn till förvärvsarbetande föräldrar

Källa: Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, SCB

Sysselsättningen bestäms genom information från de kontrolluppgifter som arbetsgivarna varje år lämnar till skattemyndigheterna, men också genom information om företagarkinkomst från taxeringsregistret. **Förvärvsarbetande** är alla personer som hade avlönat arbete minst en timme per vecka under november månad. Tillfälligt frånvarande ingår också bland de förvärvsarbetande om de haft en kontrolluppgift med lön under året.

Barn till arbetslösa föräldrar

Källa: Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, SCB

Föräldern har någon gång under året varit öppet arbetslös.

Disponibel inkomst i familjer med barn 0–17 år

Källa: Totalräknad inkomststatistik, SCB

Uppgifterna redovisas efter antal barn i familjen. Med disponibel inkomst avses de samlade inkomsterna i en familj inklusive bidrag och med skatter och andra negativa transfereeringar frändragna.

TECKENFÖRKLARING

- . Kan inte förekomma.
 - .. Uppgift är inte tillgänglig eller alltför osäker för att anges.
 - Inget finns att redovisa (värdet noll).
 - 0 Mindre än hälften av den använda enheten.
-

För frågor kontakta:

Karin Lundström: tfn: 08–5069 4187. e-post: karin.lundstrom@scb.se

Kommunfakta 2007

Miljö & energi

Definitioner Kommentarer Källor

TILLFÖRSEL OCH ANVÄNDNING AV ENERGI

Källa: Kommunala energibalanser, SCB www.scb.se/EN0203

En statistisk beskrivning av energiförsörjningssystemet i form av energibalanser inriktar sig på att ge en heltäckande beskrivning av flödet av olika energibärare och totalt för all energi. Varje energiflöde skall registreras från det att energi tillförs systemet genom utvinning inom landet eller genom import till dess att det når den slutliga användaren antingen direkt eller efter omvandling till sekundära energibärare. Energireserver i form av naturresurser behandlas således inte i energibalanserna.

Redovisade energibärare är stenkol och koks, råolja och oljeprodukter (bensin, diesel och eldningsolja), naturgas (inkl. gasol), vilka tillsammans utgör de fossila bränslena samt el- och fjärrvärme, biobränsle (torv, träbränsle, avlutar och avfall) samt övriga källor.

Total tillförsel

Innebär alla energibärare som tillförts kommunen dels för att omvandlas till sekundär energi i form av el eller fjärrvärme och dels de bränslen som används i slutliga förbrukningen. El och fjärrvärmeanvändningen finns med i den totala tillförseln i form av värmepumpar och elpannor (el). Den totala produktionen av el och fjärrvärme kommer att finnas under respektive rubrik i tillförseln men räknas inte med i summan. Orsaken är att insatt bränsle för produktion av el och fjärrvärme finns under totaltillförsel, vilket medför en dubbelräkning om dessa skulle tas med.

Slutlig användning

Motsvaras av användning av samtliga energibärare i konsumtionsledet. Övrigt i balansen är den energianvändning som energisektorn använder för el i kontor och anläggningar. Dit räknas även el till värmepumpar men inte el till elpannor.

Vid användning av energi, går en del tillförd energi åt genom energiförluster, dels genom överföring och dels genom omvandling inom el och fjärrvärme sektorn.

Negativa energiförluster gäller följande 40-tal kommuner: Arvika, Burlöv, Gävle, Göteborg, Halmstad, Haparanda, Heby, Helsingborg, Herrljunga, Hultsfred, Håbo, Höör, Kalmar, Kungsbacka, Köping, Landskrona, Lomma, Motala, Nordmaling, Oxelösund, Partille, Piteå, Skövde, Sorsele, Svalöv, Säffle, Torsby, Ulricehamn, Upplands Väsby, Upplands-Bro, Vara, Vänersborg, Vännäs, Värnamo, Ystad, Älmhult, Älvsbyn.

Det finns tre orsaker till att kommuner har större slutlig användning än motsvarande tillförsel. Det kan tillkomma spillvärme från företag eller fjärrvärme leveranser från annan kommun. I vissa fall kan även bränslen för fjärrvärme insatts saknas.

I slutlig användning per sektor och invånare har flera mindre sektorer slagits samman: jordbruk, skogsbruk och offentlig sektor har slagits samman med övriga tjänstenärings. I slutlig användning har jordbruk, skogsbruk och fiske slagits ihop med övriga tjänstenärings. Där finns dock offentlig sektor som en egen variabel.

KOLDIOXIDUTSLÄPP

Koldioxidutsläpp efter sektor

Källa: *Kommunala energibalanser*, SCB www.scb.se/EN0203

Utsläpp av koldioxid inom den geografiska ytan kommunen kommer att tillföras kommunen. Utsläppen är inte till fullo uppräkningsbara mot de nationella koldioxidutsläppen eftersom flygtrafiken, båttrafiken samt omvandlingsprocesser i stålverk och raffinaderier inte finns medräknade.

Koldioxidutsläpp från vägtrafiken

Källa: *Miljöräkenskaper*, SCB www.scb.se/MI1202

Koldioxidutsläppen avser utsläpp från faktisk körsträcka per fordon (personbilar, bussar och lastbilar). Utsläppen tillskrivs ägaren av fordonet oavsett var i landet utsläppen sker.

Ingående drivmedel är bensin, diesel, el, fotogen, gasol, gengas, etanol, metanol och motorgas. CO₂-utsläpp från naturgas från bussar började skattas fr.o.m. 1999.

ARBETE

Förvärvsarbete i miljöföretag

Källa: *Miljöräkenskapernas Miljöföretagsdatabas*, SCB www.scb.se/MI1301

Definitionen av ett miljöföretag lyder (utarbetad av OECD/Eurostat):

"Sektorn/industrin för miljövaror och tjänster består av aktiviteter som producerar varor och tjänster som mäter, förebygger, begränsar, minimerar eller återställer miljöförstöring till vatten, luft och jord samt även problem som är relaterade till avfall, buller och ekosystem. Detta innefattar även renare teknologier samt varor och tjänster som minskar miljörisiker eller minimerar utsläpp och resursanvändning."

Miljöföretagsdatabasen är ännu inte helt komplett. Den information som går att få fram ur databasen ska användas som ett första hjälpmedel till att finna företag/arbetsställen som ingår i den s k miljösektorn. Den svenska miljösektorn är indelad i en primär och en sekundär miljösektor. Nedan beskrivs vad som ingår i respektive sektor. Det korrekta värdet för den svenska miljösektorn ligger troligen i intervallet mellan den primära miljösektorn och den primära och sekundära miljösektorn sammanslaget.

Miljöföretagsdatabasen baseras på arbetsställen, inte företag, eftersom det ger möjlighet att vara mer precis vid identifieringen. (Ett företag kan bestå av ett eller fler arbetsställen). När vi pratar om "företag" menas därför vanligen arbetsstället.

Primär miljösektor: Producenter som är specialiserade på att producera miljövaror och tjänster har miljö som primär aktivitet. (Innebär att över 50 procent av företaget består av miljöverksamhet.)

Sekundär miljösektor: En stor del av produktionen av miljövaror och tjänster sker i form av sekundära aktiviteter hos företag som huvudsakligen har en annan primär inriktning. Det är viktigt att även ta hänsyn till dessa sekundära vid en total uppskattning av miljösektorns storlek. Det ligger med i Miljöföretagsdatabasen som sekundärt om mindre än 50 procent av företaget består av miljöverksamhet.

Uppgifterna om sysselsättning är hämtade från den Registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, RAMS. I RAMS beskriver man sysselsättning utifrån arbetad tid, där den som arbetat minst en timme per vecka i november betraktas som förvärvsarbete.

MARKANVÄNDNING

Skyddad natur

Källa: *Statistiska Meddelanden: Skyddad natur 31 dec 2004 (MI 41 SM 0501)*
www.scb.se/MI0603

Nationalpark (NP) Ett större sammanhängande område av viss landskapstyp kan med stöd av 7 kap. 2 § miljöbalken avsättas som nationalpark. Området bör befinna sig i "naturligt tillstånd eller i väsentligt oförändrat skick". En förutsättning är att staten äger marken. Beslut om att avsätta nationalpark fattas av riksdag och regering. Kriterier, riktlinjer och mål för bildandet av nya nationalparker framgår av Naturvårdsverkets Nationalparksplan.

Naturreseptat (NR) Område som behöver särskilt skydd och vård p.g.a. sin säregna eller värdefulla naturskull eller p.g.a. att området är av väsentlig betydelse för allmänhetens friluftsliv, kan genom beslut av länsstyrelse eller kommun avsättas som naturreseptat med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken. Naturreseptat kan omfatta privat och samhällsägda mark. Motiven för reservatsbildning kan vara mångskiftande, allt från friluftsliv och rekreation till strikt vetenskapliga som t.ex. skydd för flora och fauna eller orörda referensområden för miljöövervakning och forskning. Oftast är ändamålet med förordnandet en kombination av ovanstående motiv.

Naturvårdsområde (NVO) Naturvårdsområden har inrättats när särskilda åtgärder behövs för att skydda eller vårda naturmiljön. Nya naturvårdsområden kan inte bildas med stöd av miljöbalken. De gamla områdena ligger dock kvar med samma rättsverkan och namn. Befintliga naturvårdsområden skall vid tillämpningen av miljöbalken anses som naturreseptat.
Totalareal inklusive vatten.

Ekologisk odling

Källa: Jordbruksverket www.jordbruksverket.se

Med ekologisk odling avses åkermark som odlas enligt reglerna för miljöersättning för ekologisk odling under 2005. Grödor som odlas på areal med miljöstöd för ekologisk odling är inte automatiskt godkända för försäljning som ekologiska. För att produkterna ska få säljas som ekologiska måste arealen vara certifierad för ekologisk odling av ett godkänt kontrollorgan, t.ex. KRAV. Uppgifterna i diagrammet avser jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Uppgifter saknas för några kommuner eftersom det inte fanns någon ekologisk areal alt. åkerareal i dessa kommuner.

Markanvändning

Källa: Fastighetstaxeringen 2006, SCB, Tätortsavgränsningen 2005, SCB

Åkermark är sådan mark som används eller lämpligen kan användas till växtodling eller bete och dessutom är lämplig att plöja. Till växtodling räknas även fältmässiga odlingar av köksväxter, frukt och bär, energiskog och betesvallar som ingår i en växtföljd.

Betesmark är mark som används eller lämpligen kan användas till bete och som inte är lämplig att plöja. Hit räknas även mångåriga slåtter- och betesvallar som inte antas bli plöjda på nytt och som inte nyttjas. Dessutom räknas sådan mark som inte bör tas i anspråk för virkesproduktion på grund av att marken bör hållas öppen av naturvårds- eller kulturminnesvårdsskäl.

Som skogsmark räknas mark som är lämplig för virkesproduktion och som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål. Här ingår även sådan mark där det bör finnas skog till skydd mot sand- eller jordflykt eller mot att fjällgränsen flyttas ned.

Som skogsimpediment räknas mark som inte är lämplig för virkesproduktion utan produktionshöjande åtgärder. Marken ska dessutom bära skog eller ha förutsättningar att bära skog. Hit räknas även myrmark, berg och hållmark som ligger i anslutning till skogsmark. Med tätort avses sammanhängande bebyggelse med normalt högst 200 m mellan husen, och med minst 200 invånare.

Totalareal exklusive vatten

Förändring i åkerareal 1951–2005 avser företag med mer än 2 hektar åker.